

PROTOKÓŁ
kontroli kompleksowej przeprowadzonej w Ośrodku Pomocy Społecznej
w Dobrzanych

Jednostka kontrolowana:

Ośrodek Pomocy Społecznej w Dobrzanych

ul. Staszica 1

73-130 Dobrzany

e-mail: ops@dobrzany.pl

Kontrolujący:

1. Monika Wilczyńska – inspektor wojewódzki - osoba kierująca zespołem,
 2. Anna Karska – inspektor wojewódzki,
- na podstawie upoważnienia Wojewody Zachodniopomorskiego nr 80/2023 z dnia 18 maja 2023 r.

Kontrolę przeprowadzono na podstawie art. 22 pkt 8 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2024 r., poz. 1283) oraz rozporządzenia Ministra Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2020 r. w sprawie nadzoru i kontroli w pomocy społecznej (Dz. U. z 2020 r., poz. 2285 ze zm.).

Kierownik Ośrodka Pomocy Społecznej w Dobrzanych oraz Burmistrz Dobrzanych zostali powiadomieni o terminie przeprowadzenia kontroli, zgodnie z § 12 ust. 1 ww. rozporządzenia.

W dniu 18 maja 2023 r. kontrolujący złożyli oświadczenia o braku okoliczności uzasadniających wyłączenie ich z udziału w kontroli.

Termin i miejsce kontroli

2 – 7 czerwca 2023 r.

W dniach 2, 6-7 kontrolę przeprowadzono w Ośrodku Pomocy Społecznej w Dobrzanych. Dnia 5 czerwca 2023 r. czynności kontrolne przeprowadzono w Zachodniopomorskim Urzędzie Wojewódzkim w Szczecinie.

Ilekoć w niniejszym protokole użyto następujących skrótów, oznaczają one:

1. „Ośrodek” lub „OPS” – Ośrodek Pomocy Społecznej w Dobrzanych;
2. „Gmina” – Gmina Dobrzany,
3. „ustawa o pomocy społecznej” lub „ustawa” - ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2024 r., poz. 1283);
4. „rozporządzenie w sprawie wywiadu środowiskowego” - rozporządzenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 8 kwietnia 2021 r. w sprawie rodzinnego wywiadu środowiskowego (Dz. U. z 2021 r., poz. 893 ze zm.);
5. „Kodeks postępowania administracyjnego” lub „k.p.a.” – ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz.U. z 2024 r., poz. 572);
6. „Program dożywiania” lub „Program” - uchwała Nr 140 Rady Ministrów z dnia 15 października 2018 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego rządowego

programu "Posiłek w szkole i w domu" na lata 2019-2023 (M.P. z 2018 r., poz. 1007 ze zm.);

7. Rejestr – rejestr miejsc, w których gmina udziela tymczasowego schronienia w schroniskach dla osób bezdomnych, schroniskach dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi, noclegowniach oraz ogrzewalniach.

Przedmiot kontroli

Kontrolą objęto zagadnienia dotyczące sposobu realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej za okres od 1 stycznia 2022 r. do dnia zakończenia kontroli.

Zakres kontroli obejmował:

1. strukturę organizacyjną ośrodka pomocy społecznej;
2. stan zatrudnienia i kwalifikacje osób zatrudnionych;
3. ogólne założenia polityki społecznej;
4. tryb przyznawania świadczeń z pomocy społecznej (świadczenia pieniężne), w tym:
 - prawidłowość kwalifikowania do poszczególnych rodzajów świadczeń,
 - sposób przygotowania dokumentacji stanowiącej podstawę do przyznania świadczeń,
 - terminowość wydawania decyzji administracyjnych i wypłacania świadczeń.
5. sposób organizowania pomocy (świadczenia niepieniężne);
6. sposób organizowania pomocy w ramach Programu „Posiłek w szkole i w domu”.

(akta kontroli str. 1 - 18)

Ustalenia zawarte w protokole dokonano na podstawie analizy przedłożonych dokumentów oraz informacji udzielanych przez Kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej w Dobrzanach, Panią Magdalenę Majchrowską. Kontrola przeprowadzona została na podstawie *Programu kontroli kompleksowej w Ośrodku Pomocy Społecznej w Dobrzanach*.

Ustalenia kontroli

I. Struktura organizacyjna ośrodka pomocy społecznej / organizacja Ośrodka

Ośrodek Pomocy Społecznej w Dobrzanach został powołany z dniem 26 kwietnia 1990 r., na podstawie Uchwały nr XI/17/90 Rady Narodowej Miasta i Gminy w Dobrzanach. W kontrolowanym okresie działalność jednostki regulował:

1. Statut Ośrodka Pomocy Społecznej w Dobrzanach, przyjęty Uchwałą nr XXV/239/13 Rady Miejskiej w Dobrzanach z dnia 5 marca 2013 r. oraz Uchwałą nr XLV/435/23 Rady Miejskiej w Dobrzanach z dnia 27 lutego 2023 r. w sprawie uchwalenia statutu Ośrodka Pomocy Społecznej w Dobrzanach. Struktura organizacyjna Ośrodka przedstawiała się następująco:
 - kierownik,
 - główny księgowy,
 - pracownicy socjalni,
 - pracownik ds. obsługi świadczeń rodzinnych i funduszu alimentacyjnego,
 - kierownik/wychowawca placówki,
 - opiekunki.

W strukturze organizacyjnej Ośrodka działała placówka wsparcia dziennego w formie podwórkowej.

2. Regulamin organizacyjny, wprowadzony Zarządzeniem Nr 8/2018 Kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej w Dobrzanych z dnia 9 lipca 2018 r. w *sprawie nadania Regulaminu Organizacyjnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dobrzanych*. Następnie zmienionego Zarządzeniem nr 6/2019 z dnia 4 stycznia 2019 r. oraz Zarządzeniem nr 4/2022 z dnia 18 lipca 2022 r.

Z uwagi na zmiany w przepisach dotyczących realizacji świadczenia wychowawczego i *Dobry start*, Kierownik jednostki została poinformowana o konieczności zaktualizowania Regulaminu.

Nie wniesiono innych uwag do kontrolowanych dokumentów.

Nadzór nad działalnością Ośrodka sprawuje Burmistrz Dobrzanych. Ośrodkiem kieruje Kierownik, który reprezentuje go na zewnątrz i jest za niego odpowiedzialny, a w razie jego nieobecności upoważniony przez niego pracownik Ośrodka. Zastępstwo Kierownika pod jego nieobecność zostało uregulowane w Zarządzeniu nr 6/2022 Kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej w Dobrzanych z dnia 29 lipca 2022 r. w *sprawie udzielenia upoważnienia do zastępowania Kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej w Dobrzanych podczas jego nieobecności*.

W okresie objętym kontrolą do zadań Ośrodka należało m.in.:

- przyznawanie i wypłacanie zasiłków stałych,
- przyznawanie i wypłacanie zasiłków okresowych,
- przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych i specjalnych celowych,
- przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego,
- przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków na świadczenia zdrowotne osobom bezdomnym oraz innym osobom niemającym dochodu i możliwości uzyskania świadczeń na podstawie przepisów o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych,
- udzielanie schronienia, posiłku, niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym,
- organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych,
- kierowanie do domu pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tym domu,
- pomoc osobom mającym trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego,
- dożywianie dzieci,
- realizacja programu „Korpus wsparcia seniora”,
- realizacja zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

(akta kontroli str. 19 - 20)

W trakcie kontroli, siedziba Ośrodka mieściła się przy ul. Staszica 1 w Dobrzanych, w budynku Urzędu Miejskiego w Dobrzanych, na parterze. Osoby zgłaszające się do OPS

były przyjmowane w godzinach pracy jednostki tj. w poniedziałki od 8.00 do 16.00, od wtorku do piątku od 7.00 do 15.00. Do pomieszczeń biurowych Ośrodka prowadziły schody, bez specjalnego podjazdu umożliwiającego swobodne dostanie się do Ośrodka. Kierownik poinformowała, że cyt.: *„Osoby niepełnosprawne kontaktują się z pracownikami przeważnie telefonicznie, pracownicy socjalni jadą do domów klientów”*. Z uwagi na fakt, że pracownicy socjalni zajmowali jedno pomieszczenie, rozmowy indywidualne z osobami zgłaszającymi się do OPS odbywały się w biurze kierownika lub asystenta rodziny.

Ośrodek wyposażony był w sprzęt biurowy oraz komputerowy, pracownicy pracowali z zastosowaniem systemu informatycznego ZETO Koszalin.

Kierownik Ośrodka poinformowała, że w celu przeprowadzenia wywiadów środowiskowych pracownicy socjalni wykorzystywali samochody prywatne w ramach ryczałtu. Wyjścia pracowników socjalnych w rejon były ewidencjonowane w zeszycie wyjść, ewidencja zawierała imię i nazwisko pracownika, datę, godzinę wyjścia i powrotu oraz cel wyjścia.

Okazane w toku czynności kontrolnych legitymacje służbowe pracowników socjalnych były zgodne z obowiązującym na dzień kontroli wzorem.

Pracownicy socjalni posiadali upoważnienia do przetwarzania danych osobowych. W aktach osobowych znajdowały się pisemne zobowiązania pracowników socjalnych do zachowania w tajemnicy przetwarzanych danych osobowych oraz sposobu ich zabezpieczenia.

Świadczenia z pomocy społecznej były wypłacane: w kasie Agencji Banku PKO w Dobrzanach, mieszczącej się w budynku Urzędu Miejskiego w Dobrzanach, na konta bankowe oraz za pośrednictwem przekazu pocztowego.

Nie wniesiono innych uwag do kontrolowanego obszaru.

Kierownik Ośrodka na podstawie Zarządzenia nr 86/2021 Burmistrza Dobrzan z dnia 1 września 2021 r. została upoważniona do załatwiania spraw, prowadzenia postępowań, wydawania decyzji administracyjnych, postanowień i zaświadczeń:

- w indywidualnych sprawach z zakresu pomocy społecznej, wynikających z ustawy z dnia 12 marca 2004 r.,
- w indywidualnych sprawach z zakresu świadczeń rodzinnych, wynikających z ustawy o świadczeniach rodzinnych,
- wydawania decyzji administracyjnych potwierdzających prawo do świadczeń opieki zdrowotnej świadczeniobiorcom i innym niż ubezpieczeni, o których mowa w ustawie z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

W kontrolowanym okresie upoważnienie do wydawania decyzji administracyjnych, na podstawie art. 110 ust. 8 ustawy o pomocy społecznej nie posiadał żaden z pracowników Ośrodka.

Korespondencja wpływająca była rejestrowana w rejestrze korespondencji przychodzącej.

Zarządzeniem 04/20 Kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej w Dobrzanach z dnia 10 stycznia 2020 r. w sprawie trybu i koordynacji przyjmowania i rozpatrywania skarg, wniosków oraz petycji w Ośrodku Pomocy Społecznej w Dobrzanach wprowadzono regulamin przyjmowania skarg, wniosków i petycji. W okresie podlegającym kontroli nie wpłynęła skarga na działalność Ośrodka.

W trakcie kontroli ustalono, że Ośrodek posiadał przepisy kancelaryjne i archiwalne wprowadzone Zarządzeniem nr 7/2022 Kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej w Dobrzanach z dnia 25 sierpnia 2022 r. Ww. dokumenty zostały uzgodnione z Dyrektorem Archiwum Państwowego w Szczecinie (okazano do wglądu korespondencję w tej sprawie). Skontrolowane decyzje administracyjne z zakresu pomocy społecznej były zgodne z jednolitym rzeczowym wykazem akt.

Nie wniesiono uwag.

(akta kontroli str. 20 - 22)

II. Stan zatrudnienia i kwalifikacje osób zatrudnionych

W dniu rozpoczęcia kontroli, w Ośrodku Pomocy Społecznej w Dobrzanach zatrudnionych było 13 pracowników. W okresie objętym kontrolą, od dnia 1 września 2021 r., na stanowisku Kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej w Dobrzanach zatrudniona była Pani Magdalena Majchrowska.

Zgodnie z art. 122 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej osoby kierujące jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej są obowiązane posiadać, co najmniej 3-letni staż pracy w pomocy społecznej oraz specjalizację z zakresu organizacji pomocy społecznej. W wyniku analizy akt osobowych ustalono, że Kierownik Ośrodka Pomocy Społecznej w Dobrzanach spełniała wymagania kwalifikacyjne określone w art. 122 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej.

W okresie podlegającym kontroli w Ośrodku zatrudnionych było 3 pracowników socjalnych. Podczas czynności kontrolnych dokonano analizy akt osobowych pracowników realizujących zadania z zakresu pomocy społecznej, pod względem zgodności ich zatrudnienia z kwalifikacjami wymaganymi na zajmowanym przez nich stanowisku. W trakcie kontroli ustalono, że zatrudnieni w Ośrodku Pomocy Społecznej w Dobrzanach pracownicy socjalni posiadali wymagane przepisami kwalifikacje, określone w art. 116 ust. 1 oraz art. 156 ustawy o pomocy społecznej.

Podczas kontroli zwrócono uwagę, że zakresy czynności pracowników socjalnych, poza zadaniami związanymi z realizacją zadań z zakresu pomocy społecznej, zawierały również realizację zadań z zakresu innych ustaw, m.in. z ustawy o świadczeniach rodzinnych. Po zakończeniu kontroli Kierownik Ośrodka przedłożyła zaktualizowane zakresy czynności pracowników socjalnych. Nie wniesiono uwag do zmienionych zakresów czynności.

Zgodnie z art. 110 ust. 11 ustawy o pomocy społecznej ośrodek pomocy społecznej zatrudnia pracowników socjalnych proporcjonalnie do liczby ludności w stosunku jeden pracownik socjalny zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy na 2000 mieszkańców lub proporcjonalnie do liczby rodzin i osób samotnie

gospodarujących, objętych pracą socjalną w stosunku jeden pracownik socjalny zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy na nie więcej niż 50 rodzin i osób samotnie gospodarujących. Ośrodek ustalał liczbę pracowników socjalnych w odniesieniu do liczby mieszkańców, która na dzień rozpoczęcia kontroli wynosiła 4458.

Zgodnie z art. 119 ust. 2 pkt 6 ustawy o pomocy społecznej przy wykonywaniu zadań pracownik socjalny jest obowiązany, m.in. podnosić swoje kwalifikacje zawodowe poprzez udział w szkoleniach i samokształcenie. W kontrolowanym okresie pracownicy socjalni brali udział w szkoleniach m.in. z zakresu ustawy o pomocy społecznej. Żaden z pracowników socjalnych nie wyraził chęci skorzystania z superwizji. W 2022 r. 3 pracowników socjalnych uczestniczyło w szkoleniu podnoszącym poziom bezpieczeństwa.

W okresie objętym kontrolą pracownikom socjalnym, realizującym pracę socjalną w środowisku, przyznano dodatek do wynagrodzenia zasadniczego zgodnie z art. 121 ust. 3a ustawy o pomocy społecznej. Ww. dodatek nie był wliczany do wysokości wynagrodzenia zasadniczego osób zatrudnionych na stanowisku pracownika socjalnego.

Nie stwierdzono nieprawidłowości w powyższym zakresie.

(akta kontroli str. 23 – 27, 30 – 47)

III. Ogólne założenia polityki społecznej

Zgodnie z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy o pomocy społecznej do zadań własnych o charakterze obowiązkowym należy opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.

W okresie podlegającym kontroli Gmina Dobrzany posiadała Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych, którą przyjęto Uchwałą nr XXI/193/20 Rady Miejskiej w Dobrzanych z dnia 29 grudnia 2020 r. w sprawie przyjęcia *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2021-2027*. Projekt dokumentu został poddany konsultacjom z przedstawicielami instytucji i lokalnymi liderami społecznymi. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dobrzany składa się z następujących części:

1. część wprowadzająca,
2. część diagnostyczna - zawierająca charakterystykę gminy oraz diagnozę występujących problemów społecznych; diagnoza została przeprowadzona w następujących obszarach: ogólna charakterystyka gminy, demografia, problemy społeczne w perspektywie Ośrodka Pomocy Społecznej, kwestie dziecka i rodziny, bezrobocie, uzależnienia i przemoc w rodzinie, starość i niepełnosprawność, przestępczość,
3. część programowa – część zawierająca m.in. misję Strategii oraz cele strategiczne, operacyjne i kierunki działań.

W obszarach objętych diagnozą przeprowadzono analizę SWOT. Misją Gminy Dobrzany, w obszarze projektowanych działań polityki społecznej było cyt.: *„Zapewnienie mieszkańcom gminy Dobrzany warunków do rozwoju oraz przeciwdziałanie marginalizacji poprzez wzrost aktywności społecznej”*.

Z założenia Strategia podlegała monitoringowi, który został określony w Strategii w następujący sposób, cyt.: *„Do monitorowania Strategii powołany będzie zespół oceniający, zwany dalej zespołem. Będzie on utworzony przez organ wykonawczy jednostki samorządowej lub – o ile zostanie przyjęte takie rozwiązanie – przez kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej. W skład jego mogą wchodzić pracownicy Ośrodka, jednostek podległych, a także innych podmiotów realizujących i współdziałających w realizacji Strategii oraz organizacji pozarządowych”*.

Zarządzeniem nr 52/2023 Burmistrza Dobrzan z dnia 26 maja 2023 r. został powołany Zespół ds. Monitoringu Realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Dobrzany na lata 2021-2027. Zgodnie z ustaleniami dokonanymi w Strategii, cyt.: *„Zespół powinien odbywać posiedzenia przynajmniej raz w roku, a raz na dwa lata ma obowiązek dokonać kompleksowego przeglądu dokumentu”*. Z informacji uzyskanych od Kierownika OPS w zakresie dotyczącym przeprowadzonego monitoringu wynika, że, cyt.: *„We wskazanym okresie nie były prowadzone powyższe działania. W roku 2023 r. planowane jest przeprowadzenie monitoringu Strategii”*. Monitoring jest narzędziem do oceny wdrażania Strategii oraz zgodności z przyjętymi założeniami. Terminowe prowadzenie monitoringu związane jest z koordynacją realizacji Strategii, która należy do obowiązku OPS, wynikającego z art. 110 ust. 4 ustawy.

W trakcie kontroli ustalono, że Strategia posiada wszystkie obligatoryjne elementy wskazane w art. 16b ustawy. W ocenie zespołu kontrolującego ramy finansowe, terminy realizacji zadań oraz partnerzy zostały sformułowane zbyt ogólnie:

- ramy finansowe - cyt.: *„budżet samorządu lokalnego, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych i pozarządowych oraz programów unijnych”*,
- terminy realizacji zadań - cyt.: *„w ramach bieżących działań”*,
- partnerzy - cyt.: *„instytucje rządowe, naukowe, samorządowe, organizacje społeczne ze szczególnym uwzględnieniem organizacji pożytku publicznego”*.

W trakcie kontroli poinformowano Kierownika OPS o konieczności uzupełnienia Strategii o wskazanie konkretnych terminów oraz partnerów realizowanych działań, oraz ram finansowych.

Nie wniesiono innych uwag do badanego dokumentu.

(akta kontroli str. 48 – 49)

Zgodnie z art. 16a ust. 1 ustawy o pomocy społecznej gmina, powiat i samorząd województwa przygotowują ocenę zasobów pomocy społecznej w oparciu o analizę lokalnej sytuacji społecznej i demograficznej. Zgodnie z art. 16a ust. 4 ustawy organ wykonawczy jednostki samorządu terytorialnego przedstawia, co roku do dnia 30 kwietnia odpowiednio radzie miejskiej, radzie powiatu, a do dnia 30 czerwca sejmikowi województwa właściwej jednostki samorządu terytorialnego ocenę zasobów

pomocy społecznej. Ocena wraz z rekomendacjami jest podstawą do planowania budżetu na rok następny. W trakcie czynności kontrolnych ustalono, że Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za rok 2021 r. została przedłożona Radzie Miejskiej w Dobrzanach dnia 27 kwietnia 2022 r., natomiast za rok 2022 r. dnia 26 kwietnia 2023 r. Nie wniesiono uwag do kontrolowanej dokumentacji.

Zgodnie z art. 110 ust. 9 ustawy o pomocy społecznej kierownik ośrodka pomocy społecznej składa radzie gminy coroczne sprawozdanie z działalności ośrodka oraz przedstawia potrzeby w zakresie pomocy społecznej. W toku czynności kontrolnych ustalono, że w kontrolowanym okresie Kierownik opracowała sprawozdanie z działalności Ośrodka Pomocy Społecznej w Dobrzanach za okres I - X 2022 r. Sprawozdanie zawierało potrzeby w zakresie pomocy społecznej i zostało przekazane Radzie Miejskiej w Dobrzanach dnia 17 listopada 2022 r. Kierownik Ośrodka w trakcie kontroli została poinformowana o konieczności sporządzania sprawozdania z działalności OPS za cały rok. Kierownik poinformowała, że cyt.: „(...) *całościowe sprawozdanie za rok 2022 r. zostanie przekazane Radzie Miejskiej do 30 września 2023 r.*” Zgodnie z obowiązującym podczas kontroli art. 17 ust. 1 pkt 17 ustawy o pomocy społecznej, do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należało sporządzanie sprawozdawczości oraz przekazywanie jej właściwemu wojewodzie, w formie dokumentu elektronicznego, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego. Ustalono, że sprawozdania resortowe: MRiPS – 03, MRiPS – 05, MRiPS – 06 oraz Sprawozdanie z realizacji programu „Posiłek w szkole i w domu” zostały przekazane w terminach określonych przez Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej.

W myśl art. 17 ust. 1 pkt 3 ustawy o pomocy społecznej do zadań obowiązkowych gminy należy m.in. udzielenie schronienia osobom tego pozbawionym. W art. 48 a ust. 1, ust. 4 ww. ustawa wskazuje, że udzielenie schronienia następuje przez przyznanie tymczasowego schronienia w noclegowni, schronisku dla osób bezdomnych albo schronisku dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi, oraz w ogrzewalni. Art. 48a ust. 11 ustawy o pomocy społecznej wskazuje, że Wojewoda prowadzi rejestr miejsc, w których gmina udziela tymczasowego schronienia w schroniskach dla osób bezdomnych, schroniskach dla osób bezdomnych w schroniskach dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi, noclegowniach oraz ogrzewalniach.

Zgodnie z art. 48a ust. 11b i ust. 11c ustawy o pomocy społecznej zgłoszenia do rejestru dokonuje Gmina:

1. prowadząca placówkę;
2. zlecająca na podstawie art. 25 ust. 1 zadanie prowadzenia placówki;
3. która zawarła umowę z podmiotem niepublicznym na zakup usługi udzielenia tymczasowego schronienia w odpowiedniej formie, w placówce prowadzonej przez podmiot niepubliczny.

Gmina zgłasza Wojewodzie wszelkie zmiany danych objętych rejestrem w terminie 14 dni od dnia ich powstania.

W kontrolowanym okresie Gmina zabezpieczała potrzeby w zakresie schronienia dla osób bezdomnych, poprzez zawarcie umów ze stowarzyszeniami prowadzącymi schroniska:

2022 r.

- MONAR Centrum Pomocy Bliźniemu MARKOT w Orszewie Osada – schronisko dla osób bezdomnych – umowa zawarta dnia 22 grudnia 2021 r. na okres od 1 stycznia 2022 r. do 31 grudnia 2022 r. – miejsce zgłoszone terminowo do rejestru prowadzonego przez Wojewodę;
- MONAR Centrum Pomocy Bliźniemu MARKOT w Orszewie Osada – schronisko dla osób bezdomnych nadużywających substancji psychoaktywnych – umowa zawarta dnia 22 grudnia 2021 r. na okres od 1 stycznia 2022 r. do 31 grudnia 2022 r. - miejsce zgłoszone terminowo do rejestru prowadzonego przez Wojewodę;
- Stowarzyszenie Ludzi Bezdomnych i Samotnych Matek z Dziećmi w Stargardzie – schronisko dla osób bezdomnych - umowa zawarta 2 stycznia 2022 r. na okres od 2 stycznia 2022 r. do 31 grudnia 2022 r. – miejsce zgłoszone terminowo do rejestru prowadzonego przez Wojewodę;
- Porozumienie zawarte pomiędzy Gminą Dobrzyń a Gminą Stargard w sprawie prowadzenia noclegowni dla osób bezdomnych z dnia 31.12.2019 r. do 31.12.2019 r., zmienione Aneks nr 1 z dnia 31.12.2019 r. w ten sposób, że porozumienie zostało zawarte na czas nieokreślony – miejsce zgłoszone terminowo do rejestru prowadzonego przez Wojewodę;
- Stowarzyszenie Pomocy Bliźniemu Mar – Kot w Ożarowie Mazowieckim – schronisko dla osób bezdomnych – umowa zawarta dnia 31 grudnia 2021 r. na okres od 1 stycznia 2022 r. do 31 grudnia 2022 r. – miejsce nie zgłoszone do rejestru prowadzonego przez Wojewodę;
- Fundacja Pod Wezwaniem Św. Marka w Luboniu – schronisko dla osób bezdomnych – umowa zawarta dnia 31 grudnia 2021 r. – z przedłożonej umowy nie wynika okres współpracy - miejsce nie zgłoszone do rejestru prowadzonego przez Wojewodę;
- Stowarzyszenie DIOGENES w Rynowie – schronisko dla osób bezdomnych – umowa zawarta dnia 9 czerwca 2022 r. na okres od 9 czerwca 2022 r. do 31 grudnia 2022 r. – miejsce nie zgłoszone do rejestru prowadzonego przez Wojewodę;

2023 r.

- Stowarzyszenie Ludzi Bezdomnych i Samotnych Matek z Dziećmi w Stargardzie – schronisko dla osób bezdomnych - umowa zawarta 2 stycznia 2023 r. na okres 2 stycznia 2023 r. do 31 grudnia 2023 r. - miejsce zgłoszone terminowo do rejestru prowadzonego przez Wojewodę;
- Stowarzyszenie DIOGENES w Rynowie – schronisko dla osób bezdomnych – umowa zawarta dnia 27 grudnia 2022 r. na okres od 1.01.2023 r. do 31 grudnia 2023 r. - miejsce zgłoszone terminowo do rejestru prowadzonego przez Wojewodę;
- Stowarzyszenie JESIEŃ w Nowym Jasieńcu – schronisko dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi – umowa zawarta dnia 2 stycznia 2023 r. na okres

od 2 stycznia 2023 r. od 31 grudnia 2023 r. - miejsce zgłoszone terminowo do rejestru prowadzonego przez Wojewodę.

Z analizy Rejestru wynika, że Gmina Dobrzany nie zapewniała schronienia w formie ogrzewalni. Ponadto, w 2022 r. nie zgłoszono do rejestru 3 miejsc, w których gmina udzielała tymczasowego schronienia. Stanowiło to naruszenie art. 48 ust. 11c ustawy.

(akta kontroli str. 49 – 50, 54 - 85)

Kierownik Ośrodka poinformowała, że Gmina Dobrzany nie świadczyła usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi, cyt. „(...) W chwili obecnej nie ma takiego zapotrzebowania. W momencie powstania takiej potrzeby będą czynione starania o znalezienie podmiotu w najbliższej okolicy.”

Mieszkańcy Gminy mogli korzystać z poradnictwa specjalistycznego, które było prowadzone przez psychologa, prawnika oraz specjalistę ds. uzależnień. Psycholog i specjalista ds. uzależnień przyjmowali po uprzednim umówieniu się za pośrednictwem pracownika Ośrodka. Z porad psychologa w 2022 r. skorzystało 28 osób, w 2023 r. – 19 osób, z porad specjalisty ds. uzależnień w 2022 r. skorzystało 27 osób, w 2023 r. – 15 osób, z poradnictwa prawnego w 2022 r. skorzystało 67 osób. Pracownicy socjalni udzielali poradnictwa socjalnego w godzinach urzędowania Ośrodka. Informacje o dostępnych formach wsparcia były udostępnione na stronie internetowej OPS w Dobrzanach – www.ops.dobrzany.pl.

Gmina Dobrzany nie prowadziła mieszkań wspomaganych i treningowych (na dzień kontroli mieszkań chronionych). Kierownik Ośrodka poinformowała, że cyt.: „ (...) w przypadku wystąpienia sytuacji, które wymagałyby wsparcia w formie mieszkania chronionego Ośrodek Pomocy Społecznej w Dobrzanach będzie czynił starania w celu zapewnienia takiego świadczenia. Po rozeznaniu sytuacji przez pracowników socjalnych na chwilę obecną nie mamy informacji na temat osób, które ze względu na trudną sytuację życiową, wiek, niepełnosprawność lub chorobę potrzebują wsparcia w funkcjonowaniu w codziennym życiu, kwalifikowałyby się do tej formy pomocy.” Dodatkowo w wyniku analizy dokumentu strategicznego Gminy, zespół kontrolujący ustalił, że Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych nie zawiera analizy potrzeb w zakresie mieszkań wspomaganych i treningowych. Każdy organ administracji publicznej jest zobowiązany do wykonywania zadań, jakie spoczywają na nim z mocy ustawy. Tylko w przypadku, gdy zostanie ustalone, że brak jest potrzeby realizacji danego zadania, może nie być ono realizowane. W zakresie pomocy społecznej, ocena czy zadanie wymaga realizacji, jest dokonywana, m. in. w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Ocena taka jest wymagana w zakresie udzielania wsparcia w mieszkaniach wspomaganych lub treningowych, ponieważ zgodnie z art. 17 ust. 1 pkt 12 ustawy o pomocy społecznej prowadzenie i zapewnienie miejsc w mieszkaniach wspomaganych lub treningowych należy do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym i ma charakter obligatoryjny.

Zgodnie z art. 17 ust. 2 pkt 3 do zadań własnych gminy należy, m.in. prowadzenie i zapewnienie miejsc w domach pomocy społecznej i ośrodkach wsparcia o zasięgu gminnym oraz kierowanie do nich osób wymagających opieki. W kontrolowanym okresie Gmina Dobrzany nie prowadziła domów pomocy społecznej i ośrodków wsparcia o zasięgu gminnym. W przypadku konieczności zapewnienia całodobowej opieki i pielęgnacji, osoby wymagające takiej formy pomocy kierowane były do domów pomocy społecznej na terenie innych gmin. Kierownik OPS poinformowała, że cyt.: „Pracownicy socjalni dobrze znają środowisko lokalne i monitorują na bieżąco środowiska, które potrzebują wsparcia w tym zakresie.”

Kierownik OPS poinformowała, że w kontrolowanym okresie, w ramach współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w Stargardzie były przekazywane informacje o wolnych miejscach pracy, które umieszczane były również na tablicy ogłoszeń Ośrodka. Pracownicy socjalni upowszechniali informacje o usługach poradnictwa zawodowego i o szkoleniach. W ramach współpracy z PUP osoby korzystające z pomocy społecznej były kierowane do prac społecznie użytecznych, w 2022 r. było to 8 osób, w 2023 r. do dnia kontroli – 7 osób.

(akta kontroli str. 50 - 53)

IV. Tryb przyznawania świadczeń z pomocy społecznej

W zakresie trybu przyznawania świadczeń z pomocy społecznej kontroli podlegały następujące świadczenia:

1. zasiłki stałe,
2. zasiłki okresowe,
3. zasiłki celowe i w naturze,
4. świadczenie pieniężne w formie zasiłku celowego na zakup żywności lub posiłku,
5. posiłek,
6. usługi opiekuńcze,
7. kierowanie i odpłatność za pobyt w domu pomocy społecznej,
8. schronienie,
9. zasiłki celowe na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego.

Z analizy sprawozdania rocznego MPiPS-03 z udzielonych świadczeń pomocy społecznej – pieniężnych, w naturze i usługach za I - XII 2022 r. oraz Sprawozdania z realizacji programu „Posiłek w szkole i w domu” za 2022 wynika, że OPS w Dobrzanach zrealizował następujące świadczenia dla podanej liczby osób:

- zasiłki stałe – 46,
- zasiłki okresowe – 32,
- zasiłki celowe i w naturze – 88, w tym specjalne zasiłki celowe – 15,
- świadczenie pieniężne w formie zasiłku celowego na zakup żywności lub posiłku – 256,
- posiłek – 95,
- usługi opiekuńcze – 25,
- kierowanie i odpłatność za pobyt w domu pomocy społecznej – 8,

- schronienie – 6,
- zasiłki celowe na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego – 1.

Na podstawie losowania świadczeniobiorców z list wypłat poszczególnych świadczeń pieniężnych oraz z dostępnych list grup poszczególnych form pomocy niepieniężnej w miesiącu marcu 2022 r. i wrześniu 2022 r. (w przypadku braku wymaganej ilości spraw, losowaniu poddano listy z pozostałych miesięcy - również z 2022 r.), wybrano teczki akt spraw i sprawdzono dokumentację osób korzystających z wybranych form świadczeń.

Zasiłki stałe i składki na ubezpieczenie zdrowotne

Zgodnie z art. 37 ust. 1 pkt 1 i pkt 2 ustawy o pomocy społecznej zasiłek stały przysługuje:

- pełnoletniej osobie samotnie gospodarującej, niezdolnej do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolnej do pracy, jeżeli jej dochód jest niższy od kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej,
- pełnoletniej osobie pozostającej w rodzinie, niezdolnej do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolnej do pracy, jeżeli jej dochód, jak również dochód na osobę w rodzinie są niższe od kryterium dochodowego na osobę w rodzinie.

Sprawdzono wybraną na podstawie przyjętej metody losowania dokumentację osób, którym przyznano zasiłki stałe na podstawie następujących decyzji:

1. OPS.4010.64.2022 z dnia 10 stycznia 2022 r., (decyzja zmieniająca)
2. OPS.4010.57.2021 z dnia 10 stycznia 2022 r.,
3. OPS.4010/231/2022 z dnia 14 lipca 2022 r.,
4. OPS.4010.50.2022 z dnia 10 stycznia 2022 r.,
5. OPS.4010.28.2022 z dnia 7 stycznia 2022 r.,
6. OPS.4010.90.2022 z dnia 14 stycznia 2022 r.,
7. OPS.4010.55.2022 z dnia 10 stycznia 2022 r.,
8. OPS.4010.220.2022 z dnia 12 kwietnia 2022 r.

(akta kontroli str. 86 - 88)

Kontrolowane decyzje dotyczące zasiłku stałego zawierały nieprawidłowe oznaczenie organu wydającego decyzje administracyjne. W decyzjach wskazano Ośrodek Pomocy Społecznej w Dobrzanach jako organ wydający decyzje. W przypadku decyzji administracyjnych z zakresu pomocy społecznych, należących do właściwości gminy, wydawanych z upoważnienia burmistrza, organem wydającym decyzje, w tym przypadku jest Burmistrz Dobrzan. Niniejsze stanowisko zostało wyrażone w aktualnym orzecznictwie sądów administracyjnych np. w wyroku Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 26 października 2023 r., sygn. akt II SAB/Go 102/23. W trakcie kontroli poinformowano Kierownika Ośrodka o konieczności prawidłowego wskazywania organu w wydawanych decyzjach.

W sprawie zakończonej decyzją wskazaną w pkt 3 ustalono, że osoba ubiegająca się o zasiłek stały otrzymywała pomoc finansową od osób zobowiązanych do pomocy

na jej rzecz. W aktach sprawy stwierdzono brak rodzinnego wywiadu środowiskowego cz. III. Obowiązująca w pomocy społecznej zasada pomocniczości określa obowiązki wynikające z więzów rodzinnych oraz podkreśla konieczność udzielania wsparcia przez osoby najbliższe. Akta w pozostałych kontrolowanych sprawach zawierały wywiady przeprowadzone z osobami zobowiązanymi do pomocy na rzecz osób korzystających z pomocy w formie zasiłku stałego. Poinformowano Kierownika o konieczności przeprowadzania wywiadów środowiskowych z osobami zobowiązanymi do pomocy, na rzecz osób ubiegających się o pomoc społeczną. Ponadto, z informacji zawartych w kwestionariuszu wywiadu wynika, że strona posiadała orzeczenie lekarza Orzecznika Zakładu Ubezpieczeń Społecznych o niezdolności do samodzielnej egzystencji. Wraz z zasiłkiem stałym przyznano składkę na ubezpieczenie zdrowotne. Z treści kwestionariusza wywiadu środowiskowego nie wynikała zasadność przyznania składki na ubezpieczenie zdrowotne. Zgodnie z art. 17 ust. 1 pkt 20 ustawy do obowiązkowych zadań gminy należy opłacanie składek na ubezpieczenie zdrowotne określonych w przepisach o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych. Ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych szczegółowo wskazuje, kto podlega obowiązkowemu ubezpieczeniu. W myśl art. 66 ust. 1 pkt 26 wymienionej ustawy, osobom pobierającym zasiłek stały z pomocy społecznej, niepodlegającym obowiązkowi ubezpieczenia zdrowotnego z innego tytułu opłaca się składkę na ubezpieczenie zdrowotne. Ponadto, art. 66 ust. 2 tej ustawy wskazuje, że status członka rodziny osoby ubezpieczonej posiadany przez osobę korzystającą z zasiłku stałego zwalnia Ośrodek z obowiązku ubezpieczenia zdrowotnego. Definicja *członka rodziny* w ustawie o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych wskazuje *dziecko własne, dziecko małżonka, dziecko przysposobione, wnuka albo dziecko obce, dla którego ustanowiono opiekę, albo dziecko obce w ramach rodziny zastępczej lub rodzinnego domu dziecka, do ukończenia przez nie 18 lat, a jeżeli uczy się dalej w szkole lub odbywa kształcenie w uczelni lub szkole doktorskiej - do ukończenia 26 lat, natomiast jeżeli posiada orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności lub inne traktowane na równi - bez ograniczenia wieku*. W kontrolowanym przypadku, jeżeli osoba pobierająca zasiłek stały posiadałaby status członka rodziny osoby ubezpieczonej, Ośrodek byłby zwolniony z przyznania składki na ubezpieczenie zdrowotne. Te informacje powinny być ustalone w trakcie postępowania administracyjnego, następnie zawarte w kwestionariuszu wywiadu.

W sprawach wskazanych w pkt 7 i 8 osoby, którym przyznano zasiłek stały legitymowały się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności. Pracownik socjalny nie zawarł w kwestionariuszu wywiadu informacji odnoszących się do statusu członka rodziny osoby ubezpieczonej tych osób, będących podstawą do przyznania składki na ubezpieczenie zdrowotne.

Nie wniesiono innych uwag.

Poddana kontroli dokumentacja zawierała wnioski z datą wpływu do Ośrodka, oraz dokumenty stanowiące podstawę przyznania świadczenia. Przyznanie zasiłków stałych poprzedzone było przeprowadzonymi, w ustawowym terminie, rodzinnymi wywiadami środowiskowymi, które były aktualizowane. Dochód klientów był prawidłowo ustalony. Decyzje administracyjne zostały wydane terminowo, pomoc przyznawana była w ciągu miesiąca od złożenia wniosku. Decyzje administracyjne wskazywały okres, na jaki został przyznany zasiłek stały oraz termin wypłaty świadczenia. W kontrolowanej dokumentacji odnotowano potwierdzenie odbioru decyzji przez strony. Realizacja decyzji nastąpiła po zrzeczeniu się przez stronę do prawa do odwołania, zgodnie z art. 127a k.p.a.

(akta kontroli str. 86 - 121)

Zasiłki okresowe

Zgodnie z art. 38 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej zasiłek okresowy przysługuje w szczególności ze względu na długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, bezrobocie, możliwość utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego:

- osobie samotnie gospodarującej, której dochód jest niższy od kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej,
- rodzinie, której dochód jest niższy od kryterium dochodowego rodziny.

Zgodnie z art. 38 ust. 3 ww. ustawy kwota zasiłku okresowego nie może być niższa niż 50% różnicy między kryterium dochodowym osoby samotnie gospodarującej, a dochodem tej osoby oraz kryterium dochodowym rodziny, a dochodem tej rodziny. Sprawdzono dokumentację osób, którym przyznano zasiłki okresowe na podstawie następujących decyzji:

1. OPS.4011/111/2023 z dnia 2 marca 2023 r.,
2. OPS.4011/282/2022 z dnia 14 lipca 2022 r.,
3. OPS.4011/123/2023 z dnia 15 marca 2023 r.,
4. OPS.4011/286/2023 z dnia 14 lipca 2023 r.,
5. OPS.4011/306/2022 z dnia 22 lipca 2022 r.,
6. OPS.4011/280/2022 z dnia 14 lipca 2022 r.,
7. OPS.4011/71/2022 z dnia 11 stycznia 2022 r.,
8. OPS.4011/308/2022 z dnia 25 lipca 2022 r.

(akta kontroli str. 122 - 123)

W kontrolowanych decyzjach w sprawie zasiłku okresowego wskazano, że świadczenie zostało przyznane cyt.: „(...) na zaspokojenie najpilniejszych potrzeb życiowych lub bytowych”. Powód przyznania zasiłku okresowego, wynikający z art. 38 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej został określony w uzasadnieniu decyzji.

Zasiłek okresowy przyznawany jest osobom/rodzinom o zasobach niewystarczających na zaspokojenie niezbędnych potrzeb życiowych, a nie na określony cel. Wskazanie przeznaczenia zasiłku okresowego nosi znamiona zasiłku celowego.

Zasiłek okresowy jest świadczeniem pieniężnym z pomocy społecznej, którego otrzymanie uzależnione jest od spełnienia kryterium dochodowego. Jego beneficjentem może być osoba samotnie gospodarująca i rodzina. Adresatem zasiłku okresowego nie jest osoba w rodzinie, nawet jeśli przyznanie świadczenia związane jest z okolicznościami dotyczącymi konkretnej osoby (niepełnosprawność, długotrwała choroba). Ustawodawca wychodzi tu z założenia, że skutki tych okoliczności odczuwa cała rodzina, a zasiłek okresowy ma wspomóc ich złagodzenie. Omawiane świadczenie nie jest przyznawane na zaspokojenie konkretnej potrzeby. Ma ono zapewnić okresowy dochód, którym świadczeniobiorca będzie dysponował w miarę swobodnie, zaspokajając podstawowe potrzeby bytowe.¹

Kontrolowane decyzje administracyjne zawierały nieprawidłowe oznaczenie organu, podobnie jak decyzje administracyjne przyznające zasiłek stały.

Nie wniesiono innych uwag do kontrolowanej dokumentacji.

(akta kontroli str. 122 – 125)

Poddana kontroli dokumentacja zawierała wniosek z datą wpływu do Ośrodka, oraz dokumenty stanowiące podstawę przyznania świadczenia. Przyznanie zasiłków okresowych poprzedzone było przeprowadzonymi, w ustawowym terminie, rodzinnymi wywiadami środowiskowymi. Dochód został prawidłowo ustalony. Decyzje administracyjne zostały wydane terminowo, pomoc przyznawana była w ciągu miesiąca od złożenia wniosku. Decyzje administracyjne wskazywały okres, na jaki został przyznany zasiłek okresowy oraz termin wypłaty świadczenia. W kontrolowanej dokumentacji odnotowano potwierdzenie odbioru decyzji przez strony.

Zasiłki celowe

Zgodnie z art. 39 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej w celu zaspokojenia niezbędnej potrzeby bytowej może być przyznany zasiłek celowy. Zgodnie z art. 39 ust. 2 ustawy zasiłek celowy może być przyznany w szczególności na pokrycie części lub całości kosztów zakupu żywności, leków i leczenia, ogrzewania, w tym opału, odzieży, niezbędnych przedmiotów użytku domowego, drobnych remontów i napraw w mieszkaniu, a także kosztów pogrzebu. Ponadto zgodnie z art. 41 pkt 1 w szczególnie uzasadnionych przypadkach osobie albo rodzinie o dochodach przekraczających kryterium dochodowe może być przyznany specjalny zasiłek celowy w wysokości nieprzekraczającej odpowiednio kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej lub rodziny, który nie podlega zwrotowi.

Podczas czynności kontrolnych sprawdzono, wybraną na podstawie przyjętej metody losowania, dokumentację osób otrzymujących zasiłki celowe oraz specjalne zasiłki celowe, przyznane decyzjami administracyjnymi:

1. OPS.4012/375/2022 z dnia 21 listopada 2022 r.,

¹ Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Szczecinie z dnia 18 kwietnia 2024 r. sygn. II SA/Sz 9/24

2. OPS.4012/183/2022 z dnia 8 marca 2022 r.,
3. OPS.4012/155/2023 z dnia 11 kwietnia 2023 r.,
4. OPS.4012/400/2022 z dnia 14 grudnia 2022 r.,
5. OPS.4012/250/2022 z dnia 10 czerwca 2022 r.,
6. OPS.4023.82.2023 z dnia 23 stycznia 2023 r. (specjalny zasiłek celowy),
7. OPS.4012.391.2022 z dnia 6 grudnia 2022 r. (specjalny zasiłek celowy),
8. OPS.4012.417.2022 z dnia 20 grudnia 2022 r. (specjalny zasiłek celowy),
9. OPS.4012.381.2022 z dnia 29 listopada 2022 r. (specjalny zasiłek celowy),
10. OPS.4012.244.2022 z dnia 25 maja 2022 r. (specjalny zasiłek celowy).

(akta kontroli str. 126 – 127, 137 – 138)

W skontrolowanych decyzjach stwierdzono nieprawidłowe oznaczenie organu. Decyzje wskazane w pkt 1, 5 zrealizowano w trybie art. 108 § 1 k.p.a., nie wskazując wyjątkowo ważnego interesu strony. Organ nadając rygor natychmiastowej wykonalności musi uzasadnić na jakich przesłankach opiera się nadając rygor, np. jeżeli decyzji nadano rygor natychmiastowej wykonalności z uwagi na wyjątkowo ważny interes strony, należy wskazać o jaki interes chodzi. Ponadto w sprawie wskazanej w pkt 1, w kwestionariuszu wywiadu środowiskowego pracownik socjalny nie wskazał na konieczność natychmiastowej realizacji decyzji. Z uwagi na fakt, że kwestionariusz wywiadu środowiskowego jest szczególnym dowodem w postępowaniu administracyjnym w sprawie świadczeń pomocy społecznej, po przeprowadzeniu którego wydaje się decyzję administracyjną, oba dokumenty powinny być zgodne ze sobą. W aktach spraw dotyczących decyzji administracyjnych wskazanych w pkt 7, 8, 9 znajdowały się kserokopie dokumentów nie potwierdzonych za zgodność z oryginałem. Pouczono kierownika jednostki o konieczności poświadczania kserokopii dokumentów za zgodność z oryginałem.

Nie wniesiono innych uwag do badanego obszaru.

(akta kontroli str. 126-136)

Poddana kontroli dokumentacja zawierała wniosek z datą wpływu do Ośrodka, oraz dokumenty stanowiące podstawę przyznania świadczenia. Przyznanie zasiłków celowych poprzedzone było przeprowadzonymi, w ustawowym terminie, rodzinnymi wywiadami środowiskowymi. Dochód został prawidłowo ustalony. Decyzje administracyjne zostały wydane terminowo. Decyzje administracyjne wskazywały okres, na jaki został przyznany zasiłek celowy oraz termin wypłaty świadczenia. W kontrolowanej dokumentacji odnotowano potwierdzenie odbioru decyzji przez strony.

(akta kontroli str. 137 - 138)

Program „Posiłek w szkole i w domu”

Kierownik kontrolowanej jednostki poinformowała, że Ośrodek udzielał pomocy w zakresie dożywiania, zgodnie z wieloletnim programem wspierania gmin „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019 – 2023, który w:

- 2022 r. objął 233 osób, pomoc w formie posiłku otrzymało 95 osób, w tym 73 dzieci,
- 2023 r. do dnia kontroli objął 195 osób, pomoc w formie posiłku otrzymało 62 osób, w tym 44 dzieci.

Średni koszt jednego posiłku (pełnego obiadu) w jednostkach wynosił w:

- 2022 r. – 8,14 zł,
- 2023 r. – 8,65 zł.

W kontrolowanym okresie dzieciom nie przyznano pomocy w formie posiłku bez decyzji.

W 2022 r. Ośrodek wydał 5 decyzji odmownych z powodu dochodu przewyższającego kryterium dochodowe oraz z powodu braku współdziałania z pracownikiem socjalnym w celu rozwiązywania trudnej sytuacji życiowej. W 2023 r. do dnia kontroli nie wydano decyzji odmownych.

Ośrodek pokrywał koszty dożywiania w jednostkach oświatowych:

w 2022 r. w:

1. Zespole Szkół Publicznych w Dobrzanach – przedszkolu – 7,17 zł, szkole – 8,88 zł;
2. Internacie przy Zespole Szkół nr 6 w Szczecinie – 9 zł;
3. Bursie szkolnej w Stargardzie – 8,50 zł;
4. Młodzieżowym Ośrodku Socjoterapii w Stargardzie – 7,50 zł;
5. Zespole Szkół Elektryczno – Elektronicznych w Szczecinie – 7 zł;
6. Szkole Podstawowej Specjalnej w Stargardzie – 6,70 zł;
7. Przedszkolu Niepublicznym TPD w Wapni – 8zł.

W 2023 r. w:

1. Zespole Szkół Publicznych w Dobrzanach – przedszkolu – 3,60 zł, szkole – uczniowie 5,50 zł, osoby dorosłe – 14 zł;
2. Internacie przy Zespole Szkół w Szczecinie – 9,50 zł;
3. Bursie szkolnej w Stargardzie – 10 zł;
4. Młodzieżowym Ośrodku Socjoterapii w Stargardzie – 10 zł;
5. Zespole Szkół Elektryczno – Elektronicznych w Szczecinie – 9 zł.

W kontrolowanym okresie Gmina prowadziła dożywianie w czasie wolnym od zajęć szkolnych. Kierownik poinformowała, że cyt.: *„Każdorazowo w porozumieniu ze szkołą zbierane są informacje nt. dzieci, które chcą korzystać z dożywiania. Również pracownicy socjalni OPS kontaktują się z rodzinami i informują o możliwości skorzystania z dożywiania lub mogą ubiegać się o pomoc na okres wakacji. Przedszkole jest czynne w tym okresie i dzieci objęte dożywianiem korzystają z posiłków. Również osoby dorosłe korzystają w tym czasie z dożywiania.”*

Kontrole nad wydawaniem posiłków na terenie Gminy prowadzili pracownicy Ośrodka wraz z pracownikami Zespołu Szkół Publicznych w Dobrzanach. W kontrolowanym okresie nie było uwag od osób korzystających z dożywiania na terenie Gminy.

W kontrolowanym okresie odbyły się kontrole Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej.

W okresie objętym kontrolą udzielanie pomocy w zakresie dożywiania zgodnie z zasadami wskazanymi w wieloletnim rządowym programem "Posiłek w szkole i w domu" na lata 2019-2023, w Gminie Dobrzany było uregulowane:

- Uchwałą nr II/16/18 Rady Miejskiej w Dobrzanych z dnia 27 listopada 2018 r. *w sprawie wieloletniego programu ośłonowego w zakresie dożywiania na lata 2019 – 2023,*
- Uchwałą nr II/17/18 Rady Miejskiej w Dobrzanych z dnia 27 listopada 2018 r. *w sprawie zasad zwrotu wydatków na świadczenia w formie posiłku, świadczenia pieniężnego w postaci zasiłku celowego na zakup posiłku lub żywności albo świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych dla osób objętych wieloletnim rządowym programem „Posiłek w szkole i w domu” na lata 20219 -2023,*
- Uchwałą nr II/18/18 Rady Miejskiej w Dobrzanych z dnia 27 listopada 2018 r. *w sprawie przyznania pomocy w formie zasiłku celowego na zakup posiłku lub żywności,*
- Uchwałą nr III/36/18 Rady Miejskiej w Dobrzanych z dnia 20 grudnia 2018 zmieniająca uchwałę w sprawie podwyższenia kryterium dochodowego uprawniającego do przyznania pomocy w formie zasiłku celowego na zakup żywności lub posiłku,
- Uchwałą nr XLIV/426/23 Rady Miejskiej w Dobrzanych z dnia 30 stycznia 2023 r. zmieniająca uchwałę w sprawie podwyższenia kryterium dochodowego uprawniającego do przyznania pomocy w formie zasiłku celowego na zakup posiłku lub żywności,
- Uchwałą nr XLIV/427/23 Rady Miejskiej w Dobrzanych z dnia 30 stycznia 2023 r. zmieniająca uchwałę w sprawie zasad zwrotu wydatków na świadczenia w formie posiłku, świadczenia pieniężnego w postaci zasiłku celowego na zakup posiłku lub żywności albo świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych dla osób objętych wieloletnim rządowym programem „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019 – 2023,
- Uchwałą nr XLIV/428/23 Rady Miejskiej w Dobrzanych z dnia 30 stycznia 2023 r. zmieniająca uchwałę w sprawie uchwalenia wieloletniego programu ośłonowego w zakresie dożywiania „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019 – 2023.

(akta kontroli str. 141 – 144)

Sprawdzono losowo wybraną dokumentację osób, którym przyznano pomoc w formie posiłku oraz świadczenia pieniężnego – zasiłku celowego na zakup żywności lub posiłku na podstawie następujących decyzji administracyjnych:

Posiłek

1. OPS.4023/395/2022 z dnia 9 grudnia 2022 r.,
2. OPS.4023/330/2022 z dnia 8 września 2022 r.,
3. OPS.4023/22/2023 z dnia 6 stycznia 2023 r.,
4. OPS.4023/159/2023 z dnia 14 kwietnia 2023 r.,
5. OPS.4023/78/2023 z dnia 10 stycznia 2023 r.,

6. OPS.4023/81/2022 z dnia 12 stycznia 2022 r.,
7. OPS.4023/353/2022 z dnia 13 października 2022 r.
8. OPS.4023/20/2023 z dnia 4 stycznia 2023 r.

W ocenie zespołu kontrolującego rozstrzygnięcia decyzji dotyczących przyznanej pomocy zostały skonstruowane w sposób niejednoznaczny, z ich treści nie wynika wprost rodzaj przyznanej pomocy. Kontrolowane decyzje administracyjne przyznawały w pkt 1 rozstrzygnięcia decyzji cyt. *„pomoc w formie zasiłku celowego /zakup posiłku/ w Zespole Szkół Publicznych w Dobrzanach”*, w pkt 3 cyt. *„świadczenie będzie realizowane w formie wydawania posiłków w szkole”*. Wykluczające się sformułowania tj. pomoc w formie zasiłku celowego oraz świadczenie będzie realizowane w formie posiłków mogą być zinterpretowane dwojako jako przyznanie pomocy w formie posiłku lub zasiłku na zakup posiłku. Wojewódzki Sąd Administracyjny w Kielcach² wyraził pogląd cyt. *„(...) zgodnie z treścią przepisu art. 107 § 1 pkt 5 k.p.a. decyzja administracyjna zawiera rozstrzygnięcie. Wskazany element decyzji jest zasadniczy, albowiem stanowi o ustaleniu prawa, o usunięciu sporu co do niego lub o jego tworzeniu na rzecz określonych podmiotów albo też o zakończeniu postępowania w danej instancji bez orzekania w sprawie co do jej istoty. Wyraża rezultat stosowania normy prawa materialnego do konkretnego przypadku w kontekście określonych okoliczności faktycznych i materiału dowodowego. Konkretyzacja prawa dokonuje się w rozstrzygnięciu, nie zaś w innych elementach decyzji. Rozstrzygnięcia nie można ani domniemywać, ani wyprowadzać z treści uzasadnienia. Winno ono być wyrażone expressis verbis w podstawie decyzji”*. W podstawie prawnej decyzji przyznających posiłki nie wskazano art. 48, 48b ust. 2, 3 ustawy. Część decyzji administracyjnych posiadała rygor art. 108 § 1 k.p.a., były to decyzje wskazane w pkt 3, 4, 8. Kontrola wykazała, że z treści uzasadnienia decyzji nie wynikała konieczność zrealizowania przyznanej pomocy w tym trybie.

Decyzje wskazywały okres przyznania świadczenia, informację o liczbie przyznanych posiłków, wyrażoną w dniach roboczych, wskazano, że koszt świadczenia każdorazowo będzie równoważny kwocie posiłków w szkole. W ocenie zespołu kontrolującego decyzja powinna również zawierać koszt jednego posiłku, przez co strona będzie posiadała pełną informację o wartości przyznanej pomocy społecznej.

W kontrolowanych decyzjach przyznających pomoc w formie posiłku w podstawie prawnej nieprawidłowo przywołano Uchwałę nr III/36/18 Rady Miejskiej w Dobrzanach z dnia 20 grudnia 2018 r. w sprawie *podwyższenia kryterium dochodowego uprawniającego do przyznania pomocy w formie zasiłku celowego na zakup posiłku lub żywności* (prawidłowe brzmienie aktu prawnego - Uchwała nr III/36/18 Rady Miejskiej w Dobrzanach z dnia 20 grudnia 2018 *zmieniająca uchwałę w sprawie podwyższenia kryterium dochodowego uprawniającego do przyznania pomocy w formie zasiłku celowego na zakup żywności lub posiłku*). Ww. uchwała zmieniła Uchwałę nr II/18/18 Rady Miejskiej w Dobrzanach z dnia 27 listopada 2018 r. w sprawie *przyznania pomocy w formie zasiłku celowego na zakup posiłku lub żywności* i po zmianie

² Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Kielcach z dnia 22 września 2022 r. I SA/Ke 239/22

dotyczy podwyższenia kryterium dochodowego uprawniającego do przyznania pomocy tylko w formie zasiłku celowego na zakup posiłku lub żywności. W decyzjach przyznających pomoc w formie posiłku osobom, których dochód przekracza kryterium dochodowe powinna być przywołana Uchwała nr II/17/18 Rady Miejskiej w Dobrzanach z dnia 27 listopada 2018 r. *w sprawie zasad zwrotu wydatków na świadczenia w formie posiłku, świadczenia pieniężnego w postaci zasiłku celowego na zakup posiłku lub żywności albo świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych dla osób objętych wieloletnim rządowym programem „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019 -2023.*

(akta kontroli str. 145 - 186)

Świadczenie pieniężne

1. OPS.4023/69/2022 z dnia 11 stycznia 2022 r.,
2. OPS.4023/104/2023 z dnia 28 lutego 2023 r.,
3. OPS.4023/106/2023 z dnia 28 lutego 2023 r.,
4. OPS.4023/339/2022 z dnia 16 września 2022 r.,
5. OPS.4023/87/2023 z dnia 3 lutego 2023 r.,
6. OPS.4023/150/2022 z dnia 31 stycznia 2022 r.,
7. OPS.4023/164/2023 z dnia 14 kwietnia 2023 r.,
8. OPS.4023/352/2022 z dnia 10 października 2022 r.

We wszystkich kontrolowanych decyzjach błędnie wskazano Ośrodek Pomocy Społecznej w Dobrzanach jako organ wydający decyzję. Kontrolowana dokumentacja zawierała dokumenty stanowiące podstawę przyznania świadczenia. W trakcie czynności kontrolnych ustalono, że wnioski o pomoc zostały zarejestrowane, zawierały datę wpływu do OPS. Przyznanie świadczeń pieniężnych na zakup posiłku lub żywności poprzedzone było rozeznaniem sytuacji osobistej, rodzinnej, dochodowej i majątkowej. Pomoc przyznawana była w ciągu miesiąca od złożenia wniosku. Decyzje administracyjne zostały wydane terminowo. Realizacja decyzji nastąpiła po zrzeczeniu się przez stronę, prawa do odwołania. W kontrolowanej dokumentacji odnotowano potwierdzenie odbioru decyzji przez strony.

(akta kontroli str. 139 – 144)

Usługi opiekuńcze

W myśl art. 50 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej osobie samotnej, która z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymaga pomocy innych osób, a jest jej pozbawiona, przysługuje pomoc w formie usług opiekuńczych lub specjalistycznych usług opiekuńczych. Z pomocy w formie usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania w 2022 r. skorzystało 25 osób, a w 2023 r. do dnia zakończenia kontroli 26 osób. OPS w Dobrzanach nie świadczył specjalistycznych usług opiekuńczych oraz specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi z uwagi na brak zapotrzebowania na tę formę pomocy. W okresie podlegającym kontroli nie wydano decyzji odmownych w sprawie przyznania usług opiekuńczych.

Ustalono, że w 2022 r. usługi opiekuńcze świadczyło 5 osób zatrudnionych na umowę o pracę oraz 1 osoba w ramach umowy zlecenia. W 2023 r. do dnia zakończenia kontroli 6 osób na umowę o pracę oraz 1 osoba w ramach umowy zlecenia.

W trakcie kontroli ustalono, że cyt.: *„Kierownik ośrodka prowadzi monitoring jakości świadczonych usług poprzez kontakt telefoniczny z osobami wymagającymi opieki oraz ich rodzinami. Pracownicy socjalni w trakcie wywiadów środowiskowych zbierają informacje nt. jakości świadczonych usług.”*

Sposób realizacji usług w Ośrodku Pomocy Społecznej w Dobrzanach, w kontrolowanym okresie regulowała:

- Uchwała Nr XXVII/267/17 Rady Miejskiej w Dobrzanach z dnia 28 marca 2017 r. w sprawie szczegółowych warunków przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi oraz szczegółowych warunków częściowego lub całkowitego zwolnienia z opłat, jak również trybu ich pobierania, zmieniona Uchwałą Nr XV/130/20 Rady Miejskiej w Dobrzanach z dnia 5 maja 2020 r. w części dotyczącej kosztu 1 godziny świadczonych usług opiekuńczych. W okresie podlegającym kontroli pełny koszt 1 godziny świadczonych usług opiekuńczych wynosił 22 zł.

(akta kontroli str. 189 – 191)

Sprawdzono dokumentację losowo wybranych osób otrzymujących pomoc w formie usług opiekuńczych przyznanych na podstawie następujących decyzji administracyjnych:

1. OPS.4031.147.2023 z dnia 3 kwietnia 2023 r.,
2. OPS.4031.2.2022 z dnia 3 stycznia 2022 r.,
3. OPS.4031.14.2022 z dnia 3 stycznia 2022 r.,
4. OPS.4031.15.2022 z dnia 3 stycznia 2022 r.,
5. OPS.4031.109.2023 z dnia 28 lutego 2023 r.

(akta kontroli str. 187 – 188)

W podstawie prawnej kontrolowanych decyzji wskazano m.in. art. 50 ust. 1 – 6 ustawy o pomocy społecznej. W art. 50 ust. 1, 2 ustawa określa osoby, którym przysługują usługi opiekuńcze, a przyznanie usług opiekuńczych uzależnione jest od m.in. od sytuacji rodzinnej. Art. 50 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej reguluje przyznanie usług opiekuńczych osobom samotnym - *Osobie samotnej, która z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymaga pomocy innych osób, a jest jej pozbawiona, przysługuje pomoc w formie usług opiekuńczych lub specjalistycznych usług opiekuńczych.* Art. 6 pkt 9 ustawy o pomocy społecznej definiuje osobę samotną jako *osobę samotnie gospodarującą, niepozostającą w związku małżeńskim i nieposiadającą wstępnych ani zstępnych.*

Art. 50 ust. 2 ustawy reguluje przyznanie pomocy osobom posiadającym rodzinę - *usługi opiekuńcze lub specjalistyczne usługi opiekuńcze mogą być przyznane również osobie, która wymaga pomocy innych osób, a rodzina, a także wspólnie niezamieszkujący małżonek, wstępni, zstępni nie mogą takiej pomocy zapewnić.*

Mając na uwadze powyższe, w podstawie prawnej decyzji należy wskazywać art. 50 ust. 1 lub 50 ust. 2 ustawy. W aktach kontrolowanych spraw rozstrzygniętych decyzjami wskazanymi w pkt 1, 2, 4, 5 znajdowały się kserokopie dokumentów niepotwierdzonych za zgodność z oryginałem.

Kontrolowane decyzje administracyjne zostały zrealizowane przed uprawomocnieniem się. W aktach kontrolowanych spraw nie było oświadczeń, o których mowa w art. 127a k.p.a. Decyzjom nie nadano również trybu art. 108 § 1 k.p.a. lub art. 130 § 4 k.p.a.

W sprawie wskazanej w pkt 2 usługi opiekuńcze zostały przyznane osobie całkowicie ubezwłasnowolnionej. Z wydanej decyzji administracyjnej nie wynika, że strona działała przez opiekuna prawnego.

Nie wniesiono innych uwag do kontrolowanego obszaru.

(akta kontroli str. 192 - 217)

Poddana kontroli dokumentacja zawierała wniosek z datą wpływu do Ośrodka, a także dokumenty stanowiące podstawę przyznania świadczenia. Przyznanie usług opiekuńczych poprzedzone było przeprowadzonymi terminowo wywiadami środowiskowymi. Decyzje administracyjne zostały wydane w terminie do miesiąca od daty wpływu do Ośrodka wniosku wraz z wymaganą dokumentacją, a pomoc została przyznana w ciągu miesiąca od złożenia wniosku. Decyzje wskazywały wysokość opłaty ponoszonej przez klientów wyrażonej w %, określonych w uchwale regulującej sposób przyznawania usług w kontrolowanym okresie, określały również kwotę odpłatności jaką będzie ponosić klient za 1 godzinę świadczonych usług oraz kwotę pełnej ceny za 1 godzinę usług opiekuńczych, określonej w uchwale Rady Miejskiej w Dobrzanach. Decyzje wskazywały ilość godzin w tygodniu, zakres usług oraz okres, na jaki przyznano usługi opiekuńcze. W kontrolowanej dokumentacji odnotowano potwierdzenie odbioru decyzji przez stronę. Decyzje administracyjne zawierały nieprawidłowe oznaczenie organu wydającego decyzję.

Kierowanie do domu pomocy społecznej

Zgodnie z art. 54 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej osobie wymagającej całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, niemogącej samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, której nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych, przysługuje prawo do umieszczenia w domu pomocy społecznej.

Sprawdzono wybraną, zgodnie z założoną metodą, dokumentację osób ponoszących odpłatność za pobyt w domu pomocy społecznej, na podstawie następujących decyzji kierujących do domu pomocy społecznej:

1. OPS.4030.259.2022 z dnia 21 czerwca 2022 r. (decyzja zmieniająca odpłatność),
2. OPS.4030.285.2022 z dnia 21 czerwca 2022 r. (decyzja zmieniająca odpłatność),
3. OPS.4030.249.2022 z dnia 13 czerwca 2022 r. (decyzja zmieniająca odpłatność),
4. OPS.4030.272.2022 z dnia 5 lipca 2022 r. (decyzja zmieniająca odpłatność),

5. OPS.4030.347.2022 z dnia 30 września 2022 r. (decyzja zmieniająca odpłatność).
(akta kontroli str. 218 – 221)

Decyzje w sprawie odpłatności za pobyt w domu pomocy społecznej zawierały nieprawidłowe oznaczenie organu wydającego decyzje. W kontrolowanych decyzjach stwierdzono również brak pouczenia o prawie do zrzeczenia się odwołania i skutkach zrzeczenia się odwołania. Pouczenie to jest jednym z elementów decyzji wynikających z art. 107 § 1 k.p.a. W aktach sprawy wskazanej w pkt 3 nie było zwrotnego potwierdzenia odbioru decyzji zmieniającej odpłatność za pobyt w dps. W sprawie wskazanej w pkt 4 postępowanie administracyjne dotyczące zmiany odpłatności za pobyt w dps, w związku ze zmianą średniego miesięcznego kosztu utrzymania, było w toku.

Przyznanie świadczeń w formie odpłatności za pobyt w DPS poprzedzone było przeprowadzonymi, w ustawowym terminie, rodzinnymi wywiadami środowiskowymi. Dochód był prawidłowo ustalany. Decyzje administracyjne zostały wydane w terminie miesiąca od daty wpływu do Ośrodka wniosku wraz z wymaganą dokumentacją. W kontrolowanej dokumentacji (poza ww. sprawą) odnotowano potwierdzenie odbioru decyzji przez stronę.

Nie wniesiono innych uwag do kontrolowanej dokumentacji.

(akta kontroli str. 218 – 225)

Pomoc w formie schronienia

Zgodnie z art. 48 osoba lub rodzina ma prawo do schronienia, posiłku i niezbędnego ubrania, jeżeli jest tego pozbawiona. Zgodnie z art. 97 ust. 5 rada powiatu lub rada gminy w drodze uchwały ustala, w zakresie zadań własnych, szczegółowe zasady ponoszenia odpłatności za pobyt w ośrodkach wsparcia i mieszkaniach chronionych. Z art. 51 ustawy o pomocy społecznej wynika, że schronisko dla osób bezdomnych jest ośrodkiem wsparcia.

W toku kontroli ustalono, że Gmina na dzień przeprowadzania czynności kontrolnych posiadała Uchwałę nr XI/102/19 Rady Miejskiej w Dobrzanach z dnia 29 października 2019 r. w sprawie *ustalenia szczegółowych zasad ponoszenia odpłatności za pobyt w schronisku dla osób bezdomnych lub w schronisku dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi*.

W trakcie kontroli sprawdzono dokumentację dotyczącą udzielonej pomocy w tej formie:

1. OPS.4012.237.2022 z dnia 18 maja 2022 r.,
2. OPS.4022.209.2020 z dnia 16 marca 2020 r.

(akta kontroli str. 226 – 227)

Przyznanie pomocy w formie skierowania do schroniska dla osób bezdomnych, poprzedzone było przeprowadzonymi, w ustawowym terminie, rodzinnymi wywiadami środowiskowymi, które zawierały dokumenty stanowiące podstawę przyznania świadczenia, opisywały sytuacje klientów. Decyzje administracyjne zostały wydane w ustawowym terminie, pomoc przyznawana była w ciągu miesiąca od złożenia

wniosku. Wskazywały okres obowiązywania świadczeń. W kontrolowanej dokumentacji odnotowano potwierdzenie odbioru decyzji przez strony. Z osobami bezdomnymi zawarto kontrakty socjalne.

Nie wniesiono uwag do kontrolowanych spraw.

(akta kontroli str. 373 – 376)

Zasiłek celowy na pokrycie wydatków związanych ze zdarzeniem losowym

W kontrolowanym okresie 1 osobie udzielono pomocy w wyniku klęski żywiołowej. Skontrolowano sprawę rozstrzygniętą decyzją administracyjną:

1. OPS.4012.265.2022 z dnia 30 czerwca 2022 r.

(akta kontroli str. 228)

Decyzja administracyjna zawierała nieprawidłowe oznaczenie organu. W podstawie prawnej decyzji przywołano jednocześnie art. 40 ust. 2 oraz art. 41 ustawy o pomocy społecznej. W kontrolowanym przypadku, kiedy pomoc została udzielona z powodu klęski żywiołowej i niezależnie od dochodu, wskazywanie art. 41 ustawy, który dotyczy specjalnego zasiłku celowego, jest zbędne.

Nie wniesiono innych uwag do kontrolowanej dokumentacji.

Ustalenie sytuacji osobistej, rodzinnej, dochodowej i majątkowej zostało utrwalone na prawidłowym kwestionariuszu rodzinnego wywiadu środowiskowego (część VII). W trakcie postępowania administracyjnego ustalono poniesione straty przez rodzinę oraz zakres niezbędnych potrzeb. W trakcie postępowania administracyjnego konieczne było wyjaśnienie kwestii prawnych, które spowodowało wydłużenie postępowania administracyjnego. Strona prawidłowo została poinformowana o niezłaźnieniu sprawy w terminie określonym w k.p.a. Po wyjaśnieniu kwestii prawnych dotyczących własności do domu została wydana decyzja przyznająca pomoc.

(akta kontroli str. 228 – 231)

V. Sposób organizowania pomocy (świadczenia niepieniężne)

W trakcie kontroli ustalono, że pracownicy socjalni Ośrodka Pomocy Społecznej w Dobrzanych, świadczyli pracę socjalną mającą na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie, przez pełnienie odpowiednich ról społecznych.

Kontroli podlegało 8 spraw dotyczących prowadzonej pracy socjalnej. Podejmowane działania były udokumentowane w formie adnotacji służbowych. W ramach podejmowanych działań przez pracowników socjalnych, osoby objęte pracą socjalną m.in. skorzystały z pomocy psychologa oraz specjalisty ds. profilaktyki i uzależnień, w sposób ciągły była monitorowana sytuacja rodziny tego wymagającej oraz działania mające na celu poprawę sytuacji życiowej. Ponadto, pracownicy socjalni w ramach pracy socjalnej m.in.:

- utrzymywali ścisłą współpracę z kuratorami sądowymi i społecznymi, oraz miejscową policją,
- współpracowali z pedagogami szkolnymi w zakresie pozyskiwania informacji o małoletnich dzieciach,

- motywowali oraz pomagali podjąć leczenie odwykowe,
- pomagali w skompletowaniu dokumentów w celu uzyskania renty, emerytury, orzeczenia o stopniu niepełnosprawności,
- dostarczali opaski monitorujące dla seniorów,
- współpracowali z Powiatowym Urzędem Pracy w Stargardzie w ramach kierowania do prac społecznie użytecznych.

Nie wniesiono uwag do kontrolowanego obszaru.

Kierownik Ośrodka poinformowała, że cyt.: *„Ośrodek Pomocy Społecznej w Dobrzanach nie współpracuje bezpośrednio z zakładami karnymi. Osoby opuszczające Zakłady Karne korzystają z doraźnej pomocy finansowej. W latach 2022 – 2023 są to jednostkowe przypadki. Osoby opuszczające ZK najczęściej oczekują wsparcia finansowego, nie korzystają z pomocy psychologicznej ani specjalisty ds. uzależnień mimo składanych propozycji - jeśli występuje problem uzależnienia. Pracownicy socjalni prowadzą wgląd w środowisko, sprawdzają czy osoby mają gdzie mieszkać, jakie są warunki lokalowe, pomagają w utrzymaniu kontaktu z rodziną. Osoby, które przed osadzeniem korzystały ze wsparcia OPS są bardziej otwarte na współpracę.”* W 2022 r. 3 osoby po opuszczeniu zakładu karnego skorzystały ze wsparcia Ośrodka, w 2023 r. – 1 osoba.

Z informacji uzyskanych od Kierownika OPS wynika, że w kontrolowanym okresie Ośrodek w Dobrzanach współpracował z następującymi organizacjami pozarządowymi:

- Caritas Archidiecezji Szczecińsko – Kamieńskiej – w ramach realizacji projektu „Region Dobrego Wsparcia”,
- Parafialny Zespół Caritas w Dobrzanach – realizacja POPŻ,
- Towarzystwem Przyjaciół Dzieci – współpraca związana z prowadzeniem placówek wsparcia dziennego w ramach umowy zawartej z Gminą Dobrzany,
- Caritas w Dobrzanach
- Ochotniczą Strażą Pożarną w Dobrzanach – współpraca przy realizacji POPŻ.

Podczas realizacji Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014 – 2020 w 2022 r. Ośrodek wydał 193 skierowania, w 2023 r. - 130 skierowań.

(akta kontroli str. 233 - 237)

Praca socjalna, w myśl art. 45 ust. 2 ustawy o pomocy społecznej może być prowadzona m.in. w oparciu o kontrakt socjalny. Zgodnie z art. 108 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej w celu określenia sposobu współdziałania w rozwiązywaniu problemów osoby lub rodziny znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej pracownik socjalny zatrudniony w ośrodku pomocy społecznej lub w powiatowym centrum pomocy rodzinie może zawrzeć kontrakt socjalny z tą osobą lub rodziną, w celu wzmocnienia aktywności i samodzielności życiowej, zawodowej lub przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu. Sprawdzone wybraną dokumentację osób, z którymi w okresie objętym kontrolą zawarto kontrakt socjalny:

[dane wyłączone z jawności]– kontrakt z dnia 2 grudnia 2022 r.,

[dane wyłączone z jawności]– kontrakt z dnia 5 września 2022 r.,

[dane wyłączone z jawności]– kontrakt z dnia 3 lutego 2022 r.,

[dane wyłączone z jawności] – kontrakt z dnia 7 kwietnia 2022 r.,

[dane wyłączone z jawności] - kontrakt z dnia 8 lipca 2022 r.

(akta kontroli str. 239 – 243)

Zawierane kontrakty były w celu poprawy sytuacji materialnej. Pracownik socjalny prawidłowo sformułował cel główny, w celach szczegółowych zawierały się działania, niezbędne do podjęcia, przez osobę objętą kontraktem socjalnym. Nie zostały wskazane przewidywane efekty działań.

W trakcie kontroli pouczono Kierownika OPS o zasadach sporządzania kontraktów socjalnych.

Nie wniesiono innych uwag do kontrolowanej dokumentacji.

W kontrolowanym okresie pracownicy socjalni nie realizowali projektów socjalnych.

(akta kontroli str. 244 – 263)

Ponadto ustalono, że wszystkie kontrolowane kwestionariusze wywiadów środowiskowych posiadały oznaczenie jednostki organizacyjnej pomocy społecznej bez numer NIP lub Regon. Zgodnie z obowiązującym w trakcie kontroli wzorem kwestionariusza wywiadu środowiskowego, określonym w rozporządzeniu oznaczenie jednostki organizacyjnej pomocy społecznej powinno zawierać jeden z ww. identyfikatorów, o czym pouczono Kierownika Ośrodka.

Za stwierdzone w niniejszym protokole uchybienia odpowiedzialny był kierownik kontrolowanej jednostki.

Na podstawie ustaleń kontroli działalność Ośrodka Pomocy Społecznej w Dobrzanach należy ocenić pozytywnie z uchybieniami. Przyczyną uchybień był niewystarczający nadzór Kierownika Ośrodka nad wykonywaniem zadań. Skutkowało to niespełnieniem wymogów określonych przepisami prawa i pojawiającymi się błędami w decyzjach oraz dokumentacji Ośrodka.

Ostatnia kontrola kompleksowa w Ośrodku Pomocy Społecznej w Dobrzanach przeprowadzona przez zespół inspektorów Wydziału Spraw Społecznych Zachodniopomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Szczecinie odbyła się w dniach 16 – 18 stycznia 2017 r. Działalność kontrolowanej jednostki oceniono pozytywnie z uchybieniami. Wydano następujące zalecenia:

1. prawidłowe ustalanie odpłatności za usługi opiekuńcze, skorygowanie decyzji OPS.4110/289/2016 z dnia 18 kwietnia 2016 r.,
2. przyznawanie świadczeń niepieniężnych zgodnie z art. 106 ust. 4 ustawy o pomocy społecznej,
3. prawidłowe naliczanie odpłatności za pobyt w domu pomocy społecznej, zgodnie z zasadami określonymi w art. 106 ust. 3b ustawy o pomocy społecznej oraz skorygowanie decyzji OPS.41211.1.2012/16 z dnia 11 kwietnia 2016 r.

W toku czynności kontrolnych ustalono, że zalecenia zostały zrealizowane.

Na tym kontrolę zakończono.

Przeprowadzenie kontroli zostało odnotowane w książce kontroli pod nr 1.

Zgodnie z § 17 rozporządzenia Ministra Rodziny i Polityki Społecznej w sprawie nadzoru i kontroli w pomocy społecznej, kierownik jednostki podlegającej kontroli może odmówić podpisania protokołu kontroli, składając, w terminie 7 dni od dnia jego otrzymania, wyjaśnienie przyczyn tej odmowy, co nie stanowi przeszkody do sporządzenia zaleceń pokontrolnych. Kierownikowi jednostki podlegającej kontroli przysługuje prawo zgłoszenia, przed podpisaniem protokołu kontroli, umotywowanych zastrzeżeń dotyczących ustaleń zawartych w protokole. Zastrzeżenia zgłasza się na piśmie do Dyrektora Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej Zachodniopomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Szczecinie w terminie 7 dni od dnia otrzymania protokołu kontroli.

W przypadku zgłoszenia zastrzeżeń do protokołu kontroli, termin odmowy podpisania protokołu wraz z podaniem jej przyczyn biegnie od dnia doręczenia kierownikowi jednostki podlegającej kontroli stanowiska dyrektora Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej Zachodniopomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Szczecinie wobec zastrzeżeń.

Protokół sporządzono dnia 30 października 2024 r. w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach, z których egzemplarz nr 1 pozostaje w jednostce kontrolowanej.

Miejsce i data podpisania protokołu: Dobrzany, 5 listopada 2024 r.

Kierownik jednostki kontrolowanej
Magdalena Majchrowska
Kierownik Ośrodka Pomocy Społecznej w Dobrzanych

Kontrolujący:
Monika Wilczyńska – inspektor wojewódzki
Anna Karska – inspektor wojewódzki

Właściwe podpisy na oryginale

Klauzula anonimizacji:

Zakres wyłączenia:
informacje mogące bezpośrednio lub w kontekście ujawnić dane osobowe osoby fizycznej.

Podstawa prawna wyłączenia i przetwarzania:

art. 5 ust.2 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej(Dz. U. z 2022r poz. 902 – tekst jednolity), art. 5 ust.1. lit. B oraz art.6 ust.1 lit. C Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r z dnia 27 kwietnia 2016r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych, oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE

Osoba, która dokonała wyłączenia:

Dyrektor/Zastępca Dyrektora Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej

Podmiot, w interesie którego dokonano wyłączenia z jawności:

art. 8 ust. 5 w związku z art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej: (osoby fizyczne)